ولادت با سعادت

پاڻ شهنشاه صوفي فقير سيد انور علي شاهہ سائين جن جي ولادت باسعادت، بروز اربع 11 محرم الحرام 1324 هجري بمطابق سن 1906ع ۾ مخدوم سيد خدا بخش شاه سائين جن جي گهر ۾، واقع ڳوٺ جهانپور شريف، تعلقہ و ضلعہ گهوٽڪي ۾ ٿي.

جهانپور شريف بملڪ پاڪستان جي صوبي سنڌ، جي ضلع و تعلقہ گهوٽڪي ۾ واقع آهي جيڪو گهوٽڪي شهر کان اٽڪل 25 ڪلوميٽر اوپر ۾ قومي شاهراه قاضي واهہ بس اسٽاپ کان اٽڪل 04 ڪلوميٽر جي مفاصلي تي اتر طرف قاضي واهہ جي ساڄي ڪپ تي ٻڌل آهي.

پاڻ شهنشاه جن جا وڏا اصل عربستان جا رهاڪو هئا. جيڪي پوءِ رشد و هدايت جي سلسلي ۾ هجرت ڪري، صوبي پنجاب جي شهر اوچ شريف ۾ اچي سڪونت پذير ٿيا، جن مان شير شاه جلال قطب وڪمال حيدر سرخ پوش. سيد سعيدي احمد ڪبير ۽ مخدوم سيد جهانيان جهان گشت جن وقت جا ولي الله هئڻ ڪري تمام گهڻو مشهور ٿيا. جن برصغير هند و پاڪ ۾ اسلام ڪي ڦهلائڻ ۾ وڏو ڪردار ادا ڪيو ۽ روحاني رمزن سان انسان ذات کي روشناس ڪرايو.

سندن خاندان جا فرد سبي (بلوچستان) عبدالڪريم شاهہ سبي وارو ۽ بعد ۾ اولاد جا ڪجھہ فرد ڳوٺ جهانپور شريف تعلقہ و ضلع گهوٽڪي سنڌ ۾ اچي آباد ٿيا.

پرورش

جيئن تہ ننڍي هوندي ئي سائين انور شهنشاه جن جا والد محترم سيد خدا بخش شاه رحلت فرمائي ويا. تنهن ڪري سندن پرورش چاچي حافظ سيد بهادر علي شاه ڪئي. جيڪي پاڻ انوقت جا وڏا عالمِ دين هئا.

تعليم

سندن چاچي حافظ سيد بهادر علي شاه شهنشاهہ انور سائين جن کي ديني تعليم لاءِ مدرسي ۾ داخل ڪرايو. مگر ننڍپڻ کان ئي يگانہ خيال هجڻ سبب، پڙهڻ سان ڪابہ دلچسپي نہ ڏيکاريائون تڏهن سندن چاچي، ڪين تعلقي اوباڙي جي ڳوٺ محمدپور جي اسڪول ۾ پرائمري تعليم لاءِ داخل ڪرايو. پر اتي بہ تعليم جي طرف ڪو خاص ڌيان نہ ڏنائون. اسڪول جي هڪ

هندو استاد سائين شهنشاه سان پڙهائڻ لاءِ گهڻائي هيلا هلايا مگر ڪوبہ طريقو ڪارگر نہ ٿيو. استاد صاحب بيزار ٿي کين سزا ڏيڻ جو ارادو ڪيو تہ استاد صاحب کي سخت بخار اچي ويو ۽ سائينجن اسڪول ڇڏي جهنگ طرف هليا ويا.

استاد صاحب هندو مت جو ماڻهو هيو ساڳئي وقت پير فقير جو ادب ۽ احترام ڪرڻ وارو ۽ عقيدت مند پڻ هيو. تنهن ڪري شاگردن کي موڪلي ڳولا ڦولها ڪرائي، سائينجن کي واپس گهرايائين، سائينجن جي اچڻ تي استاد صاحب معافي گهري، ۽ پاڻي پڙهي ڏيڻ لاءِ عرض ڪيائين: - سائينجن جواب ۾ فرمايو تہ "آءٌ پڙهڻ بنهہ ڪونہ ڄاڻان". استاد صاحب بيهر عرض ڪيو تہ "سائين مون کي پاڻي دم ڪري ڏيو تہ مان پيئان ۽ بخار مان نجات ملي". سائينجن استاد صاحب کي پاڻي دم ڪري ڏنو پاڻي پيئڻ بعد چند گهڙين ۾ استاد جو بخار لهي ويو ۽ استاد نو بنو ٿي پيو.

جڏهن اها خبر سندن چاچي سائين بهادر شاه جن کي پيئي تڏهن واپس موٽائي جهانپور شريف ۾ مولوي محمد عيسيٰ نوناري وٽ کين قرآن پاڪ جي تعليم شروع ڪرايائون.

سائين قرآن شريف پڙهڻ شروع ڪيو ۽ روزانو هڪ پارو استاد کي قرآن شريف پڙهي ٻڌائيندا هئا اهڙي طرح هڪ مهيني جي قليل عرصي ۾ سائينجن قرآن شريف جي تعليم پوري ڪئي. جڏهن اها خبر سائين بهادر شاه جن کي پيئي تڏهن سندن خواه استاد محمد عيسيٰ صاحب جن جي حيرت جي ڪا حد نہ رهي.

جيتوڻيڪ سائين انور شهنشاه جي ظاهري تعليم نہ هئڻ برابر هئي تڏهن بہ باطني علم جا پندار هئا، مختلف ٻوليون پوري طرح سمجهندا ۽ ڳالهائيندا هئا، مثلا: اردو، سنڌي، هندي، سرائڪي، پنجابي، بلوچي، فارسي، عربي ۽ مارواڙي وغيره مٿين مڙني ٻولين ۾ سائينجن جو ڪلام رسالي ۾ درج آهي. جنهن مان اها حقيقت ظاهر ٿئي ٿي تہ سندن قلب علوم باطن سان منور هيو. لهذا اولين ۽ آخرين منزل (الف) رهي. جيئن پاڻ پنهنجي ڪلام ۾ فرمائين ٿا تہ:

"تار الف دِي وڄي تازي - هڪو الف ٿيسي راضي
غرض نهين ڪوئي ملان قاضي - دل انور الف پڙهدِي".

رياضت ۽ عبادت

اسان مٿي لکي آيا آهيون تہ سائينجن جا چاچا سيد بهادر علي شاه حافظ القرآن ۽ عالم دين هئا تنهن ڪري سائينجن کي پاڻ سان گڏ نماز پڙهڻ لاءِ بہ ڳوٺ جي جامع مسجد شريف ۾

وٺي ويندا هئا. وقت تيز رفتاريءَ سان گذرندو رهيو. آخر هڪ ڏينهن سائين بهادر علي شاه بہ هن فاني دنيا کي خيرباد چيو.

سائين بهادر علي شاه صاحب جن جي وصال کانپوءِ امامت جا فرائض سائين انور شهنشاه انجام ڏيڻ شروع ڪيا.

هڪ دفعي جو ذڪر آهي تہ پاڙي وارا ۽ سيد برادري جا ماڻهو عشاءَ جي نماز پڙهي پنهنجن گهرن ڏانهن هليا ويا مگر سائينجن مسجد ۾ ئي موجود رهيا. سائينجن آخري نفل نيتيا ۽ ان جي هڪڙي رڪعت ۾ اهڙا محو ٿي ويا جو سڄي رات گذري ويئي تان جو صبح جي نماز جو وقت ٿي ويو ۽ مؤذن اچي صبح جي آذان ڏني. تنهن تي سائينجن ٻي رڪعت پوري ڪري سلام ورايو ۽ پڇا ڪيائون تہ عشاءِ جي نماز تہ پوري مس ٿي آهي اوهان ڪهڙي بانگ ٿا ڏيو. جماعت عرض ڪيو تہ سائين اسان فجر جي نماز پڙهڻ آيا آهيون. اهو ٻڌي سائينجن محسوس ڪيو تہ ظاهري نماز سالڪ تي روا آهي ۽ وحدت جي واديءَ ۾ مستغرق رهڻ واري لاءِ باطن جي نماز ئي ڪافي آهي تنهن بعد اڪثر وقت اڪيلائي ۾ رهندا هئا ۽ مسجد شريف ۾ فقط جمع نماز تي ايندا هئا.

مگر هڪڙي جمعي تي سندن عزيز سيد پورل شاه جن سائينجن کان پڇيو تہ "اڄ سائين هت پلجي آيا آهيو"؟

تنهن ڪري پاڻ فرمايائون تہ "هائو! برابر پلجي آيو آهيان ائين چئي پاڻ مسجد شريف کان ٻاهر هليا ويا. ان کان پوءِ صرف عيد جي نماز ئي پڙهندا هئا. باقي ظاهري نمازون ٽپي رکيائون ۽ فقط باطني نماز تي ئي اڪتفا ڪيائون. ۽ اهڙي نماز بابت فرمائين ٿا:

"انور نيتي قضا نہ ڪيتي، اناالحق انعام".

سائينجن تنهائي ۾ رهندي رهندي ايترا تہ مست خيال ٿي ويا جو پورا **12** سال جهنگ ۾ رهندي مشاهدا ۽ مجاهدا ڪندا رهيا. انهيءَ دوران فقير الهڏنو ملهڻ جيڪو سندن پهريون طالب هيو، سائينجن جي خدمت ۾ حاضر رهندو هيو.

12 سالن بعد سائينجن جو خيال جڏهن واپس سالڪي طرف موٽيو تہ سائين قلندر شاه ڪيڄي ڏٺي جي پيشنگوئي نشان ڪيل هنڌ تي اچي جهنگ ڪاٽي آستاني جو بنياد رکيو ۽ علم پاڪ سائي ۽ ڳاڙهي بيرڪ سان نصب ڪرڻ فرمايو.

سائينجن رياضت يعني محنت ۽ مشقت پنهنجن هٿن مبارڪن سان پاڻ ڪندا هئا. سائينجن کي ڏسي پوءِ سڪ ۽ محبت وارا ماڻهو اچي ڪم ۾ سندن هٿ ونڊائيندا هئا. ڪنهن بہ

ڪم لاءِ ٻئي ماڻهو کي سوال ڪرڻ ناپسند فرمائيندا هئا. خلقِ خدا ۽ فقراءَ جي خدمت پنهنجي سرپاڻ ڪندا هئا. ننگر لاءِ چڪي ٻه پاڻ پيهندا هئا ۽ ڪاٺيون ٻه پاڻ ڪري ايندا هئا.

سائينجن جڏهن پنهنجي مرشد سائين صاحبڏنه شاه ڏانهن وسطي شريف ويندا هئا ته رستي ۾ پنهنجي هٿن سان ڪاٺيون ڪري مٿي تي کڻي هلندا هئا. پوءِ فقير عرض ڪندا هئا ته سائين! ڪاٺيون اسان تا ڪريون ۽ اسان تا کڻون ته سائينجن فرمائيندا هئا ته، "ادا مان پنهنجي لاءِ ڪريان ٿو ۽ اوهان پنهنجي لاءِ ڪريو". اها ئي طالبن لاءِ تلقين هئي ۽ انهن لاءِ رياضت جو سبق هيو. پوءِ سائينجن کي ڏسي فقير به ائين ئي ڪندا هئا. پوءِ جڏهن سائين صاحبڏني شاه وٽ پهچندا هئا ته جيڪڏهن ساڻن گڏ 50 فقير هوندا هئا ته ڪاٺين جون ڀريون به 50 هونديون هيون.

سائينجن کي جيڪا به چند ايڪڙ زمين هئي اها به پنهنجن هٿن سان پاڻ آباد ڪندا هئا، مگر جهار ڪونه هڪليندا هئا. ماڻهو ڪين اچي چوندا هئا ته سائين! اوهان جي پوک ته جهار ڪائي ويئي ۽ مال ڀيلي ويو. پاڻ مرڪي جواب ڏيندا هئا ته "ادا، اهي پکي ۽ جانور به ته الله جا آهن! اهي اتان نه ڪائيندا ته ٻيو وري ڪٿان ڪائيندا؟! سويلي ڪائين!" مگر تنهن هوندي به سائينجن جو ٻين جي ڀيٽ ۾ فصل گهٽو سنو لهندو هيو، جيڪو سموري جو سمورو ننگر ۾ استعمال ڪرڻ فرمائيندا هئا ۽ ٻکين ڏکين جي خدمت ۾ صرف ڪندا هئا.

عشق مجازي

جتي عشق آهي اتي حسن جي موجودگي ضروري آهي اهڙي طرح جيئن مڇ لاءِ ٻارڻ جو هجڻ ضروري آهي. لهذا عشق ۽ حسن جو چولي دامن جو ٻڌاپو آهي.

سائين انور شهنشاه جڏهن مدرسي ۾ پڙهندا هئا تڏهن ڳوٺ جي دايه قوم جي هڪ نينگري تي سندن نظارو ٿي پيو. پاڻ ان نينگري جي عشق ۾ مجنون مست ٿي پيا ۽ جهر جهنگ جهونگاريندا ڦرندا هئا. ڪڏهن ڪڏهن ان نينگري جي پسڻ لاءِ سندس گهر به ويندا هئا ۽ساري ساري رات حال جي ڪيفيت ۾ گذاريندا هئا. اهڙي ريت عشق مجازي وسيلي عشق حقيقي جو اظهار ڪندا رهيا.

الحديث: عشق المجاز ڪُنترالحقيقت هڪ ڀيري ان نينگري جا مائٽ لاباري سانگي دادلغاري روڊ تي ڪندير شاخ جي حد ۾ ويا ته سائينجن به پنيان پنيان وڃي انهي ماڳ تي ڪين ڳولي لڌو ۽ انهن سان گڏ لابارو ڪندا رهيا. جڏهن هو واپس موٽي آيا ته سائينجن به انهن سان گڏ جهانپور شريف آيا. اهو سچو عشق تا عمر دائم ۽ قائم رهيو. پوءِ جڏهن به سائينجن جو فقراءِ سان گڏجي

ان طرف وڃڻ ٿيندو هيو تہ پراڻي ياد تازي ڪرڻ لاءِ ان شاخ وٽ ترسندا هئا بلڪ ڪڏهن تہ رات پئجي ويندي هئن تہ ان ڪنڊير شاخ جي پير ۾ رهي پوندا هئا. اها نينگري وڏي ٿي، شادي شده ٿي ۽ پٽن پوٽن واري ٿي ۽ سائينجن ڪان وڏو عرصو پوءِ وصال ڪيائين. ان مائي صاحبہ جي مزار بہ روضي شريف جي نزديڪ درگاه شريف ۾ آهي.

اصل ۾ سائينجن جي شاعري جي شروعات ان نينگري جي عشق ۾ ٿي. سائينجن جو پهريون ڪلام آهي: -

مرشد پنجتن پاڪ - ميرا عشق بنايا هي،
عشق بنايا هي - رهبر بره بنايا هي.

جهانپور شريف ۾ هندو قوم جا باشندا بہ رهندا هئا. انهن مان هڪ ٻالڪ نالي شيون لال هيو جيڪو نهايت حسين و جميل ۽ سلڇڻو نينگر هيو، سائينجن جو ان سان بہ پرت جو پيچ پيل هيو. انهيءَ سانگي سائينجن سندن عبادتگاه (هندن جي مڙهي) ۾ ويندا رهندا هئا. هندن کي مذهبي مت ڀيد سبب سائينجن جو مڙهي اچڻ ڪجھ ناگوار لڳندو هيو، پر چئي ڪجھ ڪونہ سگهندا هئا.
هڪ دفعي سائينجن ۽ شيون لال مڙهي اندر روح رهاڻ ۾ مشغول هئا تہ هندن چالاڪي ڪري مڙهي جو دروازو بند ڪري، حملو ڪري ڏنو، مگر جڏهن دروازو کوليائون تہ اندر نہ شيون لال – نہ سائينجن. هندو ششدر ۽ حيران رهجي ويا. آخرڪار هندو پائي بند بہ سائيجن جا معتقد ۽ عقيدت مند ٿي پيا ۽ ڪيترا هندو مرد خواه عورتون سائينجن جي دست مبارڪ تي بيعت ٿيا. مڙهي ۾ رهڻ بابت سائينجن هينيون شعر ارشاد فرمايو:

ڇڏي مون مسيتان مندر وسايم ۾،
مڙهي ۾ محمد مليو مصطفيٰ اچ،
ڏسو راز رازق سندي رب رضا اچ،
ڪيو قرب قادر ادا خود خدا اچ.

صورت مبارڪ ۽ لباس

شهنشاه فقير سيد انور علي شاهہ سائين قبول صورت – وجيهہ چهري جا مالڪ هئا. چهري مبارڪ تي مناسب ڏاڙهي مبارڪ – شهپر مبارڪ رکندا هئا ۽ رخ مبارڪ تي هڪ اسود تر بہ هوندو هون، ڊگهو نڪ، لال لب خوبصورت ۽ بارعب اکين جا مالڪ هئا. گهٽو ڪري ڪوبہ

ماٺھو سندن اکين ۾ اک پائي ڪونہ ڏسي سگھندو ھو. سندن اکيون سدائين ڳاڙھيون لعل ھونديون ھيون. سندن اکين جي نشاندھي ڪندي فرمائين ٿا تہ : ـ

اعليٰ عشق واريون ڳاڙھيون لعل اکيون
جلوي نور جمال، جلال اکيون.

سائينجن دراز قد جا مالڪ ھئا. سھڻو ۽ سڊول جسم رکندا ھئا مٿي تي گيڙو رنگ جي دستار مبارڪ، گيڙو رنگ جي ڊگھي الفي بنا ٻانهن جي پھريندا ھئا ۽ پيرن ۾ سادي طرز جو بوٽ پائيندا ھئا.

شادي مبارڪ ۽ اولاد

سائينجن **30** ورھين جي ڄمار ۾ پنھنجي ئي بخاري سيد خاندان مان شادي ڪئي، جنھن مان ڪين **04** فرزند عطا ٿيا. جنھن مان **2** فرزند 1. فقير سيد خدا بخش شاھ (اول) 2. فقير سيد ظھور حسين شاھ (اول) جيڪي ننڍپڻ ۾ ئي وصال فرمائي ويا، جيڪي درگاھ جي صحن ۾ آرامي آھن. باقي **2** فرزند جن جو ذڪر ھيٺ ڪجي ٿو.

1. فقير سيد حضور بخش شاہ (سجادہ نشين اول).
2. فقير سيد خدا بخش شاہ (ثاني) عرف (ملنگ سائين).

1. فقير سيد حضور بخش شاہ (سجادہ نشين اول).

پاڻ شھنشاھ فقير سيد انور علي شاھ سائين جن جا وڏا فرزند ھئا جن پنھنجي سيد خاندان مان شادي ڪيائون جن مان ڪين چار فرزند عطا ٿيا.

1. فقير سيد انور علي شاھ (ثاني). 2. فقير سيد صحبت علي شاھ.
3. فقير سيد منور علي شاھ. 4. فقير سيد تصور علي شاھ.

فقير سيد انور علي شاھ (ثاني) ۽ فقير سيد صحبت علي شاھ جيڪي جواني ۾ ئي ھن دار فاني مان دارالبقا پرواز فرمائي ويا ۽ باقي ٻہ فرزند درگاھ ۽ فقراءَ جي خدمت ڪري رھيا آھن.

2. فقير سيد خدا بخش شاه (ثاني) عرف (ملنگ سائين).

پاڻ شهنشاهه فقير سيد انور علي شاه سائين جن جا ننڍا فرزند هئا جن پنهنجي ئي سيد خاندان مان شادي ڪيائون جنهن مان پنج فرزند عطا ٿيا.

1. فقير سيد عبادت علي شاهه. 2. فقير سيد بشارت علي شاهه.
3. فقير سيد قدير حسين شاهه. 4. فقير سيد ظهور حسين شاهه (ثاني).
5. فقير سيد ضمير حسين شاهه.

جيڪي پڻ هن وقت فقراءَ ۽ درگاهه جي خدمت ڪري رهيا آهن. فقير سيد خدا بخش شاه عرف (ملنگ سائين).

سڄي زندگي رياضت ڪي عبادت سمجهي درگاهه ۽ فقراءَ جي خدمت ڪيائون، **48** ورهين جي ڄمار ۾ **27-10-1998** ۾ وصال فرمائين ويا هن وقت شهنشاهه انور پاڪ جي روضي اطهر ۾ آرام پذير آهن.

شاعري

مٿي ذڪر ڪيل آهي ته جڏهن فقير سيد انور علي سائين کي عشق مجازي جي لغار لڳي تڏهن کان ئي جهونگارڻ شروع ڪيائون. اهڙي طرح جهونگار وسيلي شاعري اظهار ٿيڻ لڳي.
جڏهن به وجدي ڪيفيت تاري ٿيندي هين ته يڪتاري ڇيڙي تي ٻول ڪلام پڙهڻ شروع ڪندا هئا نهايت مٺڙي ۽ سريلي آواز ۾ ڳالهائيندا هئا. بعد ۾ اهي ڪلام فقراءِ ياد ڪندا ۽ ڳائيندا رهندا هئا. پڙهيل لکيل درويش اهي ٻول قلم بند به ڪندا ويندا هئا، جيڪي ٻول ڪلام اڄ رسالي جي صورت ۾ اوهان جي اکين آڏو آهن.

سائينجن شاعري ڪثير صفن تي مختلف ٻولين ۾ ڪلام فرمايو آهي. مثلا: غزل، ڪافي، بيت، دوهيڙا، وائي، چوسٽا، مسدس ۽ سي حرفي وغيره. جيڪي، سنڌي، سرائڪي، پنجابي، اردو، عربي، فارسي ۽ هندي ٻولين ۾ چيل آهن.

سائينجن جي ڪلام ۾ سڪ، محبت ۽ انسانيت جو پيغام آهي. جنهن ۾ هڪ طرف انتظار، هجر، وصال ۽ عشق جي جذبات جي عڪاسي آهي ته ٻئي طرف، پندو نصيحت، اسلام تعرف جا راز ۽ رموز، همه اوست جي حال ۽ بلند خيالي جا نقش چٽيل آهن. حديث، قرآن، اصطلاح ۽ پهاڪا تمام خوش اسلوبيءَ سان بيان ڪيل آهن. سندن ڪلام ۾ تمام گهڻي رواني سان رغبت، بلاغت ۽ دقيق سلاست سمايل آهي. هر مڪتبِ فڪر جو ماڻهو سائينجن جو ڪلام پڙهي ۽ ٻڌي بيحد محفوظ ٿيندو آهي.

سائين شهنشاه فقير سيد انور علي شاهه جن جا همعصر ڪامل فقير پنهنجي مشاهدي ۽ ڪيفيت ۾ اشعار فرمايا ۽ فقير سيد انور علي شاهه سائين جن به انهن اشعارن مان مزو حاصل ڪندي پڻ اشعار فرمايائون جهڙوڪ ان وقت جي ڪامل فقيرن جي روحاني رهاڻ هئي. انهن اشعارن مان ڪجهه هيٺ پيش ڪجن ٿا.

جيئن محمد فقير ڪٽياڻ فرمائين ٿا:

سورهيه ساجد سرجا ـ اصل ڪان اڻ موٽ
ترڪ ڪيائون ترڪ ڪي ـ وني الف واري اوٽ
سر سينگاري هليا ـ گيڙو ٻڌي گهوٽ،
محمد چڙهيو چوٽ، نانگا مليا نات سان.

سائين انور سائين فرمائين ٿا:

ناتو نيائين، نانگا سي نات سان
اڏي ۽ ڪات تي ڪوپا ٿا ڪاهين،
ڪنڌ ڪلان اڳيان، ٿا ڪامل ڪپائين،
تن مٿي سيد چوي، سرواهيون ساهين،
انور سر آهين، نيزا نظارن جا.

رڪيل شاه سائين فرمائين ٿا ته:

تنهنجي عشق سڄڻ، وجود ويران ڪيم
دل ۾ حول سدائين، خفقان ٿيم.

جڏهن رکيل شاه سائين جي فقيرن هي ڪلام پڙهي پورو ڪيو ته شهنشاه انور سائين فرمايو ته ادا! فقير رکيل شاه سائين ڪي هي اسان جا سلام چئجو ته: ـ
انور سائين فرمائين ٿا ته:

تنهنجي عشق سچڻ آ باد ڪيم،
ويو حال سودائي، دل شاد ٿيم.

جڏهن واپس وجي فقراءِ سائينجن جو هيءَ پيغام رسايو ته رکيل شاه سائين جن فرمايو ته: ابا اسان دنيا جا عوشاق دلي مثل آهيون، جنهن جو ڍڪڻ سائين انور پاڪ آهي.
غمدل فقير فرمائين ٿا ته:

عدم ۾ آدم صورت الله ڇا هو،
فنا منجهه بقا فنا في الله ڇا هو؟

تنهن تي فقير سيد انور سائين فرمائين ٿا ته:

عدم ۾ آدم صورت الله دم آ،
فنا منجهه بقا فنا في الله دم آ.

اهڙي طرح غمدل فقير رهنمائي حاصل ڪرڻ لاءِ سائين شهنشاه آڏو هي ڪلام پڙهيو ته:

ڪون هي ڪهتا سنتاري ساڌو، ڪون هي سنتا ڪهتا ......

تنهن تي پاڻ فرمايائون:

ڪيا ڪچ تم ني ڪر ياري جوڳي ـ ڪيا ڪچ تم ني ڪريا
نات سات سي بات نه ملي ـ گرو گرنت پر گهات نهين
ڪرلي اپني آپ ڪي شيوا ـ دوجهي ڪو ڪيا سرڌ رياري جوگي.

رهڻي ڪهڻي

فقير سيد انور علي سائين ننڍپڻ کان ئي خاموش طبع ۽ اڪيلائي پسند هوندا هئا، عام ٻارن وانگر راند روند ۽ اجاين مشغلن ۾ مشغول نه رهندا هئا. جڏهن جواني ۾ رسيا ته اجا به مست خيال ٿي ويا. پوءِ جڏهن سالڪي جي ملڪ ۾ آيا، تڏهن عام ماڻهن سان رلڻ ملڻ شروع ڪيائون.

سائينجن نهايت سٻاجها، محبت ڪندڙ ۽ انسان ذات لاءِ دل ۾ احساس ۽ درد رکندڙ هئا. تمام سادگي پسند هئا، ڪائڻ پيئڻ توڙي پهر اوڄ جي لحاظ سان تمام سادا هئا. تمام گهٽ ڳالهائيندا هئا ڪنهن سوال جو جواب ڏيندا هئا ته اهو تمام مختصر پر جامع ڏيندا هئا. اڪثر وقت مراقبي ۾ رهندا هئا ۽ ذڪر الاهي ۾ مشغول رهندا هئا پر جڏهن اڪ ڪٽي متي ڏسندا هئا ته

ڪنهن بہ ماڻهو کي اک ۾ اک ملائڻ جي جرئت نہ ٿيندي هئي، سائينجن ننڊ جي بجاءِ جاڳڻ کي وڌيڪ پسند فرمائيندا هئا، انهيءَ لاءِ نرم بسترو هرگز استعمال نہ ڪندا هئا.

هر انسان سان مرڪي ڳالهائيندا هئا ۽ اهڙي روش اختيار ڪندا هئا ۽ اهڙي پيار سان پيش ايندا هئا جو هر ماڻهو سمجهندو هو تہ "سائينجن جو مون ڪان وڌيڪ ڪنهن سان بہ پيار نہ آهي".

عام توڙي خاص جڏهن بہ ڪنهن ماڻهوءَ سان مخاطب هوندا هئا تہ "ادا" ڪري مخاطب ٿيندا هئا. سائينجن وٽ غريبي حال هوندي بہ وڏي سخاوت سان ننگر هلندو رهندو هيو. غريب غربو، عام خاص، مسڪين مسافر ۽ سڀ ڪنهن کي هڪ جهڙو ننگر ملندو هو. سبيل لاءِ هر وقت پاڻي جون مٽيون ڀريل رهنديون هيون.

سائينجن جا طالب فقير پاڪستان جي چئني صوبن، هندوستان توڙي ٻاهرين ملڪن ۾ بہ موجود آهن. سائينجن اڪثر گهوڙي گاڏي جو سفر پسند فرمائيندا هئا سندن ڪوچوان هڪ ننڍڙو ٻار جيئل فقير نالي هوندو هيو جيڪو هن وقت سجاده نشين سائين جي ڪار جو ڊرائيور پڻ آهي.

سائينجن ان دور جا ايترا تہ صاحب سخا هئا جو ڪوبہ سوالي سندن در تان خالي نہ موٽندو هو هڪ دفعي تہ سخا ۾ پنهنجا ٻيئي فرزند سوالي کي ڏئي ڇڏيائون، سوالي ڳالهہ آزمائي، صاحبزادن کي واپس سائينجن جي خدمت ۾ موٽائي ڏنو. جهانپور شريف جي ڪيترن ئي بيروزگارن نوجوانن کي نوڪريون وٺي ڏنيون ۽ برسر روزگار بنايو. ۽ ڪيترن ئي غريب ٻارن کي تعليم ڏياري ۽ غريب نياڻين جون پنهنجي خرچ سان شاديون ڪرايائون. سائينجن جي رهڻي ڪهڻي تفصيل سان لکبي تہ هڪ زخيم ڪتاب جڙي پوندو. تنهنڪري ٿوري تي اڪتفا ڪجي ٿو.

وصال

سجاده نشين سرڪار (اول) فقير سيد حضور بخش شاه جي فرمان مطابق تہ سائينجن پنهنجي مقرر عمر **63** سالن ڪان **08** سال اڳ ۾ **55** سالن جي عمر ۾ وصال فرمايو". گهوڙي گاڏي تي سوار ٿي صادق آباد (صوبہ پنجاب) ۾ پنهنجي فقيرن وٽ پهتا، ۽ سندن وڏا فرزند فقير سيد حضور بخش شاهہ سجاده نشين (اول) ۽ ننڍا فرزند فقير سيد خدابخش شاهہ عرف (ملنگ سائين)، منگهن فقير ۽ ٻيا فقير بہ ساڻن گڏ هئا. هڪ ٻهانو جڙيو ۽ سندن طبيعت ناساز ٿي پيئي ۽ اتي ئي وصال جام (جام شهادت) پيتائون.

وصال وقت قدرتي بادل نهي آيو ۽ صادق آباد ڪان درگاه جهانپور شريف تائين مينهن وسندو رهيو.

جڏهن صادق آباد ڪان جهانپور شريف پهتا تہ قاضي واهہ جي پل نهيل نہ هئي، واه تار وهي رهيو هو سائينجن جي ڪٽ جڏهن قاضي واهہ مان گذاريائون تہ واهہ اڌ لهي ويو ۽ درگاه عاليہ جهانپور شريف ۾ سڪونيت پذير ٿيا.

سندن وصال جي تاريخ آهي: **21** محرم الحرام **1381** هجري بمطابق **05** جولاءِ **1961**ع.
سائين جن جي آخري چيل ڪلام جو ٿلهہ هيٺ ڏجي ٿو جيڪي پڻ وصال جون وايون آهن.

مون پنيوروئن بس ڪئي ـ طاق هٽي تاڙيون!
آءُ پنهل پاڙيون، وعده ورهيہ وصال جا.

عرس مبارڪ

هر سال ماه محرم الحرام جي تاريخ **21-22-23-24** تي
انور سرڪار جو درگاه عاليہ جهانپور شريف ۾ ساليانو عرس مبارڪ سجاده نشين سرڪار جي سرپرستي هيٺ ملهايو وڃي ٿو، الڪ ملڪ جا
ماڻهو عقيدت ۽ احترام سان اچي عرس مبارڪ ۾ شرڪت ڪري فيضياب ٿيندا آهن.

انور سائين جن جا فقير

جيئن تہ شهنشاهہ فقير انور سائين جن جي طالبن، فقيرن جو تعداد تمام گهڻو آهي. پر سندن طالب فقيرن ۾ ڪجهہ اهڙا سرواڻ بہ پيدا ٿيا جن جا خود هزارين ماڻهو طالب مريد آهن. انهن طالب فقيرن پنهنجي مرشد جي ڏسيل راهہ تي هلي انسانذات جي وڏي خدمت ڪئي ۽ ڪري رهيا آهن. جن جو هيٺ احوال ڏجي ٿو:

بلغ العليٰ بِڪَمالہ، تنهنجو آهي وارث صحي
طالب ادا تون عمر نہ ڪر، جنهن جو اصل خادم وحي
تنهنجي مريدن ڪي مدد، انور نہ ٿي دلگير تون.

الهڏنو فقير:

الهڏنو فقير سائينجن جو پهريون طالب فقير ٿيڻ جو شرف حاصل ڪيو. پاڻ ذات جا ملهڻ هئا. درگاهہ جهانپور شريف لڳ ٿي سندس ڳوٺ آهي. پاڻ وڏي هستي وارو فقير ٿي گذريو آهي. سدائين پنهنجي مرشد پاڪ جي رياضت ۽ عبادت ۾ مشغول هوندو هو ۽ سندس اکين مان هر وقت نير وهندا هئا جنهن ڪري سندن اکين هيٺان نار نهي پيا هئا. پاڻ پنهنجي مرشد جي ايوان ۾ آرامي آهي.

منگهن فقير:

پاڻ ذات جا مشوري هئا. سائينجن جي عشق ۾ ڪهي آيو هو معرفت الاهي جي سڪ ۾ سائينجن جو طالب ٿيو پاڻ سائينجن جو نهايت پيار وارو فقير هو ۽ سندس ڪيئي طالب آهن ۽ سندن مزار
انور سائين جن جي درگاهہ جي لڳ آهي.

شائق فقير:

پاڻ فقير ذات جا عمراڻي وينل ضلع جيڪب آباد جا هئا. سندس اصل نالو چاڪر خان هو پاڻ سائين جن جي عشق ۾ ڪهي اچي طالب فقير ٿيو ۽ پنهنجي مرشد تي هر وقت (شائق) عاشق رهندو هو

۽ مرشد جي عشق ۾ زبردست شاعري ڪئي اٿس.

سندس شاعري جو موضوع عشق حقيقي ۽ حب مرشد تي ٻڌل آهي ۽ سندس ڪيئي طالب بہ پڻ اٿس. سندس مزار آبائي ڳوٺ ضلع جيڪب آباد ۾ آهي ۽ هر سال رجب جي مهيني ۾ ميلو لڳندو اٿس.

پانڌي فقير:

هي فقير بہ عشق جي حقيقي معراج تي پهتو ۽ مرشد جي شان ۾ بہ ڪافي شاعري پڻ ڪئي اٿس ۽ پنهنجي مرشد جي عشق ۾ مدهوش رهندو هو ۽ ڪيئي طالب بہ اٿس.

پاڻ درگاه جهانپور شريف کان 05 ڪلوميٽر اولهہ طرف پنهنجي ئي نالي تي آباد ڪيل ڳوٺ پانڌي فقير ۾ آستاني ۾ آرامي آهي.

ويراڳ علي فقير:

هي فقير ڪنڌڪوٽ جو وينل هو وڏي حال ۽ خيال وارو فقير هو هر وقت مرشد جي ڪلام ۾ مدهوش رهندو هو. ۽ مرشد جي شان ۾ ڪافي شاعري بہ ڪئي اٿس. سندس مزار ڪنڌڪوٽ شهر جي آستاني ۾ واقع آهي.

سيد علي شاهہ :

پاڻ ڏاڍا حليم ۽ ملنسار طبيعت جا مالڪ هئا جيتوڻيڪ پاڻ انور سائين جا ويجها عزيز هئا پر پاڻ سائين جو فقير سڏائيندي فخر محسوس ڪندا هئا. انور سائين جي ابتدائي ڏکين مرحلن ۾ پڻ ڀرپور طريقي سان سات ڏيندا هئا. ۽ سندس مزار بہ درگاه ۾ آهي.

نانگو نهال شاهہ :

پاڻ نواب شاهہ جي سيد گهراڻي سان تعلق رکن ٿا. سندن پورو وقت رياضت ۾ گذرندو آهي. پاڻ مرشد کان راهہ هدايت وٺڻ بعد لنگ بند تي ويا جنهن ڪري کين نانگي جي لقب سان ياد ڪيو وڃي ٿو.

مصري فقير:

جهڙو نالو اتس آهي بہ اهڙو مصري، انور سائين جي عشق ۾ ترڪ دنيا ڪري سندس آستاني ڪي پنهنجو گهر بنايائين ۽ پنهنجي سڄي زندگي اربي ڇڏيائين. پاڻ فقير اڄ تائين پنهنجي مرشد جي ڏسيل راھ تي هلي انسانذات جي خدمت ڪري رهيو آهي.

يوسف علي فقير:

انور سائين جو هي ڏمالي فقير آهي درگاھ تي هن پنهنجو گهر در ترڪ ڪري اڄ تائين پنهنجي ڊيوٽي سر انجام ڏئي ٿو.

فقير سيد حضور بخش شاھ سجاده نشين (اول)
درگاھ عاليہ جهانپور شريف

فقير سيد حضور بخش شاھ بن فقير سيد انور علي شاھ (اول) تاريخ 24 ربيع الاول 1360 هجري بمطابق 22 اپريل 1941ع تي ڳوٺ جهانپور شريف ۾ تولد ٿيا. خوبصورت شبيہ ۽ اعلي سيرت جا مالڪ هئا، ننڍپڻ کان ئي مست خيال هوندا هئا.

شهنشاھ فقير انور علي سائين پنهنجي وصال کان پورا 40 ڏينهن اڳ ۾ پنهنجي وڏي فرزند فقير سيد حضور بخش شاھ کي دست بيعت ڪيو.

سائينجن جي وصال بعد حضور سائين کي سجاده نشين جي دستار فضيلت پارائي ويئي. حضور سائين پنهنجي والد شهنشاھ جي ساڳئي صورت ۾ سيرت رکندڙ سندن نقشِ قدم تي گامزن رهيا.

تعليم:

پنجن سالن جي عمر ۾ کين پرائمري اسڪول جهانپور شريف ۾ پڙهڻ لاءِ ويهاريو ويو سائين وڏا ذهين ۽ هوشيار هوندا هئا، مگر باقائدگي سان اسڪول ۾ حاضر رهڻ سندن مود تي منحصر هوندو هيو اندازن پنجين درجي تائين تعليم حاصل ڪيائون وڌيڪ تعليم ظاهر ۾ ڪانہ حاصل ڪيائون البتہ ڪتابن سان دلچسپي رکندا هئا.

پاڻ حليم طبع، مهربان، مهمانواز ۽ غريب پرور هئا. پاڻ جهانداري کان پري رهندا هئا اڪثر محفل موسيقي سان ڏاڍو چاھ هوندو هون پاڻ علم موسيقي جا ماهر استاد پڻ هئا. راڳ سکڻ جي شائقين کي تعليم ۽ سکيا ڏيندا هئا. پاڻ هر قسم جو ساز وڄائين ڄاڻيندا هئا. پاڻ درگاھ شريف ۾ ننگر پنهنجي هٿن سان پڻ هلائيندا هئا.

شاعري:

حضور سائين جن پنجن ٻولين ۾ شاعري ڪئي اٽن جنهن ۾ سنڌي، اردو، سرائيڪي، فارسي ۽ عربي شامل آهن. سندن ڪلام 1000 کان وڌيڪ ڪلمي نسخي ۾ موجود آهي ۽ سندن ڪلام جا ٽي چار حصا شايع ٿي چڪا آهن.

وصال:

فقير سيد حضور بخش شاهه 64 سالن جي ڄمار ۾ تاريخ ڇهرين ذالقعد 1426هه بمطابق 4 ڊسمبر 2005 ۾ وصال فرمائي ويا. پاڻ پنهنجي والد گرامي شهنشاه انور سائين جن جي پاسي ۾ آرامي آهن.

فقير سيد سخاوت حسين شاهه سجاده نشين (دوئم)
درگاهه عاليہ جهانپور شريف

فقير سيد حضور بخش شاهه پنهنجي حياتي ۾ ئي پنهنجي وڏي فرزند فقير سيد انور علي شاهه (ثاني) جي اڪيلي فرزند يعني پنهنجي پوٽي فقير سيد سخاوت حسين شاهه کي پنهنجو جانشين مقرر فرمائي ويا هئا ۽ فقير سيد حضور بخش شاهه سجاده نشين (اول) جن جي وصال بعد سندن فرمان مطابق سندن پوٽي فقير سيد سخاوت حسين شاهه کي سجاده نشين جي دستار ٻڌرائي وئي جيڪي هن وقت درگاهه عاليہ جهانپور شريف جا سجاده نشين آهن.

ولادت: فقير سيد سخاوت حسين شاهه 21 رمضان مطابق تاريخ 5 جولاءِ 1987ع تي ولادت اختيار ڪئي پنجن سالن جي عمر ۾ اسڪول ۾ ويهاريو ويو پنج درجا پاس ڪيائون وڌيڪ تعليم لاءِ ڪنهن بہ اسڪول ۾ داخلا ڪانہ ورتائون مگر ذاتي مطالعو جاري رکيائون سنڌي، اردو ۽ انگريزي ٻولين جي تمام سني واقفيت رکن ٿا. ۽ڪمپيوٽر جا چاڙون آهن. ننڍپڻ کان ئي پنهنجي

ڏاڏي حضور سائين جن جي سرپرستي ۾ پرورش پاتي منجهس سيئي خوبيون ڏاڏي واريون وجود آهن. حضور سائين سندن پرورش ۾ ڪابہ ڪثر نہ ڇڏي ۽ روحاني طرح ڪين هڪ ڪامل فقير جي حيثيت ڏيارڻ لاءِ تيار ڪندا هئا.

فقير سيد سخاوت حسين شاهہ پنهنجي ڏاڏي وانگر غريبن، يتيمن ۽ مسڪينن جي پرگهور لهڻ وارا ۽ انتها درجي جا مهمانواز آهن. حضور سائين وانگر راڳ جا ماهر، پارکو ۽ اعلي معيار جا گويا ۽ شاعر پڻ آهن.